

Kultūras institūcijām pieejamie rīki, gatavojoties krīzēm miera laikā

Katrīna Kukaine, Latvijas Nacionālā bibliotēka / ICOMOS Latvija
Latvijas Pašvaldību savienības Izglītības un kultūras komitejas sēde
2024. gada 4.novembrī

Kultūra nevar gaidīt.

CULTURE ✖
IS A BASIC
NEED

PREPAREDNESS is:

The **knowledge and capacities** developed to effectively **anticipate, respond** to and **recover from the impacts** of likely, imminent or current disasters

Preparedness = an efficient and timely emergency response

Early warning systems

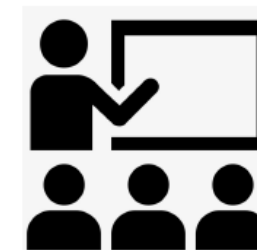
Contingency planning

Stockpiling of
equipment and supplies

Development of
arrangements for
coordination, evacuation
and public information

Associated training
and field exercises

Ko var darīt kultūras institūcija gatavībai?

Identificēt apdraudējumu

Analizēt riskus

Izveidot risku scenārijus

Izstrādāt plānus krīzes situācijām

Uzraudzīt risku novēršanu vai mazināšanu

Pieejamie rīki kultūras institūcijām –
latviešu valodā

Latvijas standarts LVS ISO 21110:2020

“Informācija un dokumentācija. Gatavība un reaģēšana ārkārtas situācijās”

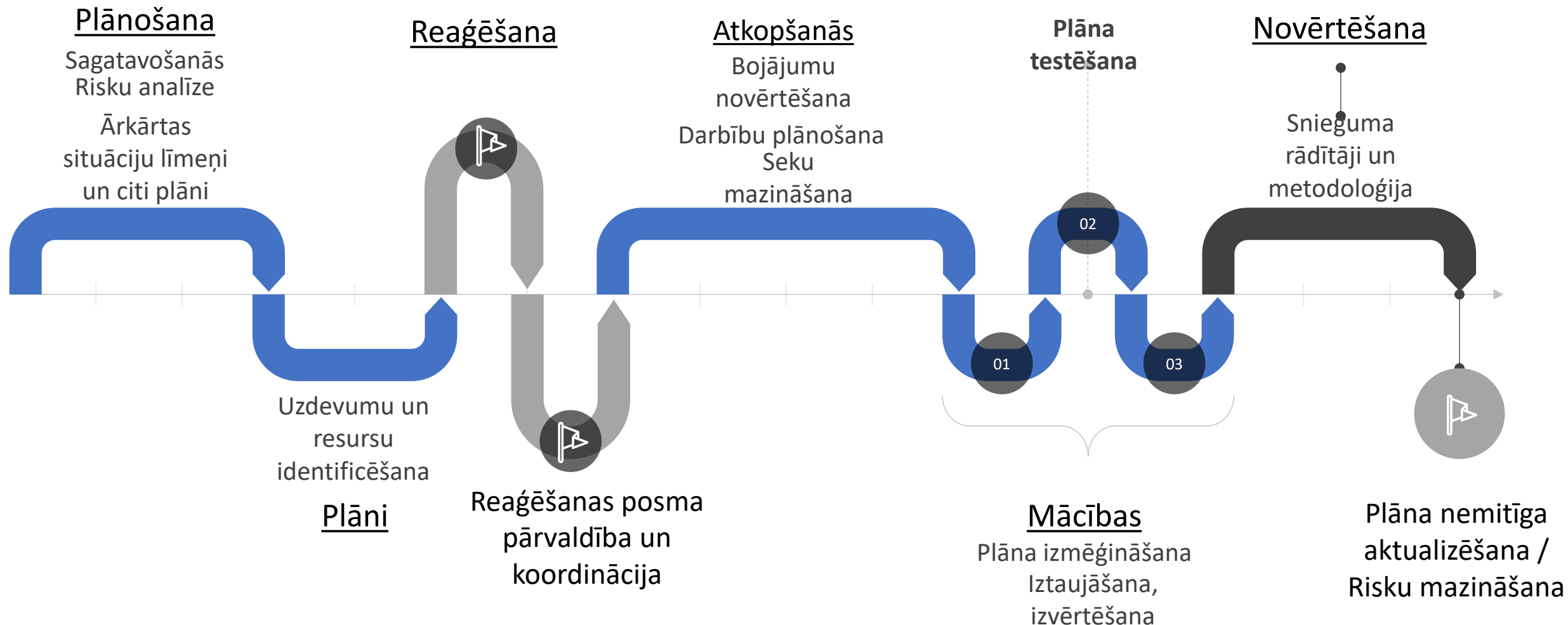
Ko dod:

- **principus**
- sniedz kontekstu visu veidu **arhīvu, bibliotēku vai muzeju krājumu** ārkārtas situāciju plānošanai
- sniedz atbildīgajām personām un citām iesaistītajām pusēm **vadlīnijas** plānošanai, reaģēšanai un atkopšanai.
- mērķis arī mudināt **reaģēšanas dienestus** attīstīt savas spējas gatavībai ārkārtas situācijām

Ko nedod:

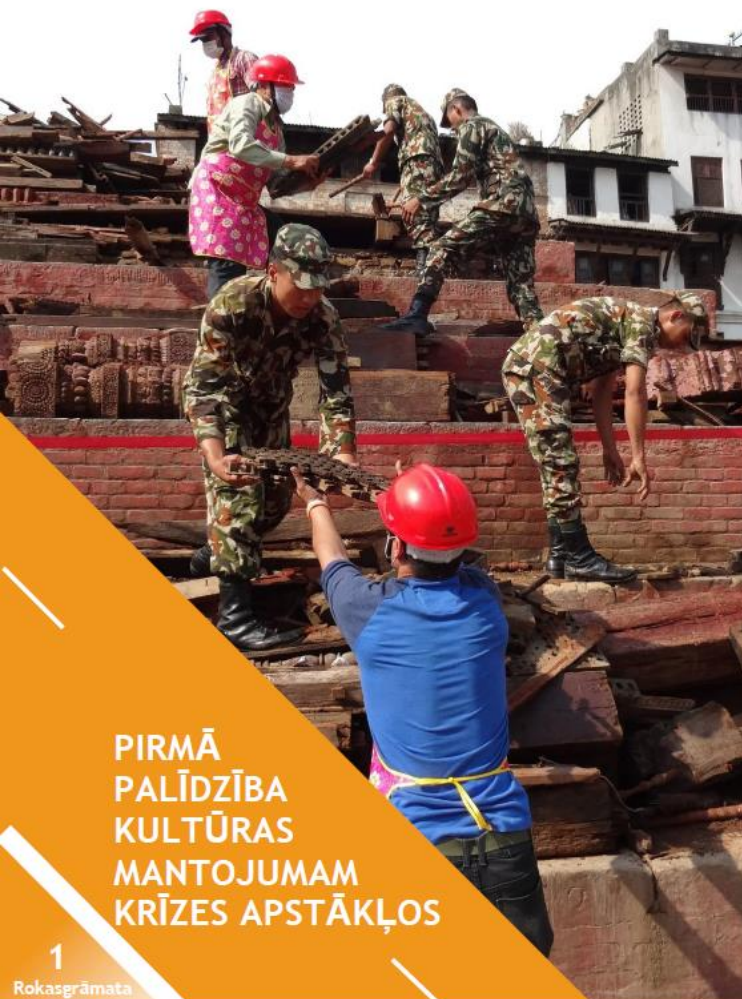
- nav aplūkoti kritiska notikuma cēloņi, bet gan sekas un plašāka ietekme
- nav kā konkrētas rīcības rokasgrāmata

Standarta saturs

Starptautiskā kultūras vērtību saglabāšanas un
restaurācijas pētniecības centra (ICCRROM)
vadlīnijas

ICCROM rokasgrāmata latviešu valodā

PIRMĀ
PALĪDZĪBA
KULTŪRAS
MANTOJUMAM
KRĪZES APSTĀKĻOS

1

Rokasgrāmata

Mērķauditorija:

Kultūras mantojuma profesionāļi un institūcijas

Humānās palīdzības organizācijas un speciālisti

Civilās aizsardzības un militārais personāls, glābēji

1.posms
SITUĀCIJAS
ANALĪZE

2.posms:
bojājumu un
risku
novērtējums pēc
negadījuma vai
katastrofas

3.posms:
saglabāšana un
stabilizācija

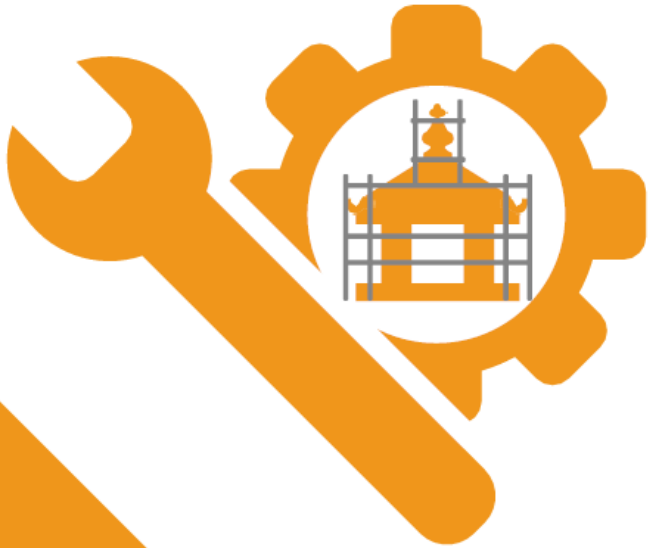
Agrīnā
atjaunošana

Tai skaitā, nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana !

ICCROM rokasgrāmata- praktiskie ieteikumi latviešu valodā

- Pēckatastrofas bojājumu un risku novērtējums
- Saglabāšana un stabilizācija

PIRMĀ
PALĪDZĪBA
KULTŪRAS
MANTOJUMAM
KRĪZES APSTĀKĻOS

PADOMI: noderīga praktiskā pieredze.

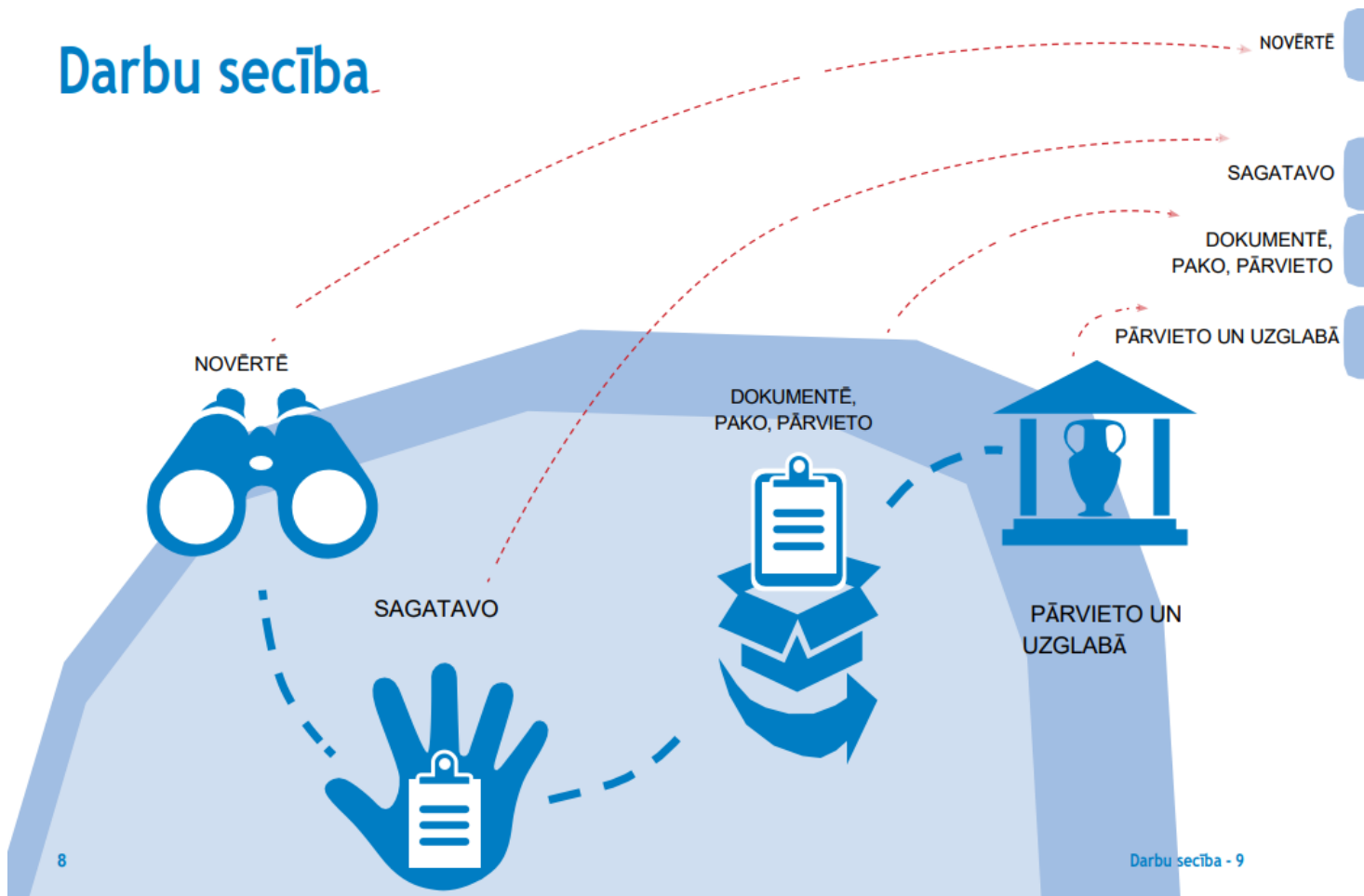
UZMANĪBU: nepieciešama piesardzība, lai izvairītos no neparedzētiem draudiem un kļūdām.

LITERATŪRA: noderīga papildus lasāmviela.

UNESCO/ ICCROM rokasgrāmata “Apdraudētais mantojums. Mantojuma evakuācija ārkārtas apstākļos”

Darbu secība

8

Darbu secība - 9

Apdraudētais mantojums
Kultūras mantojuma evakuācija ārkārtas apstākļos

Institūcijas pieredze

Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājuma aizsardzības plāns ārkārtas situācijās

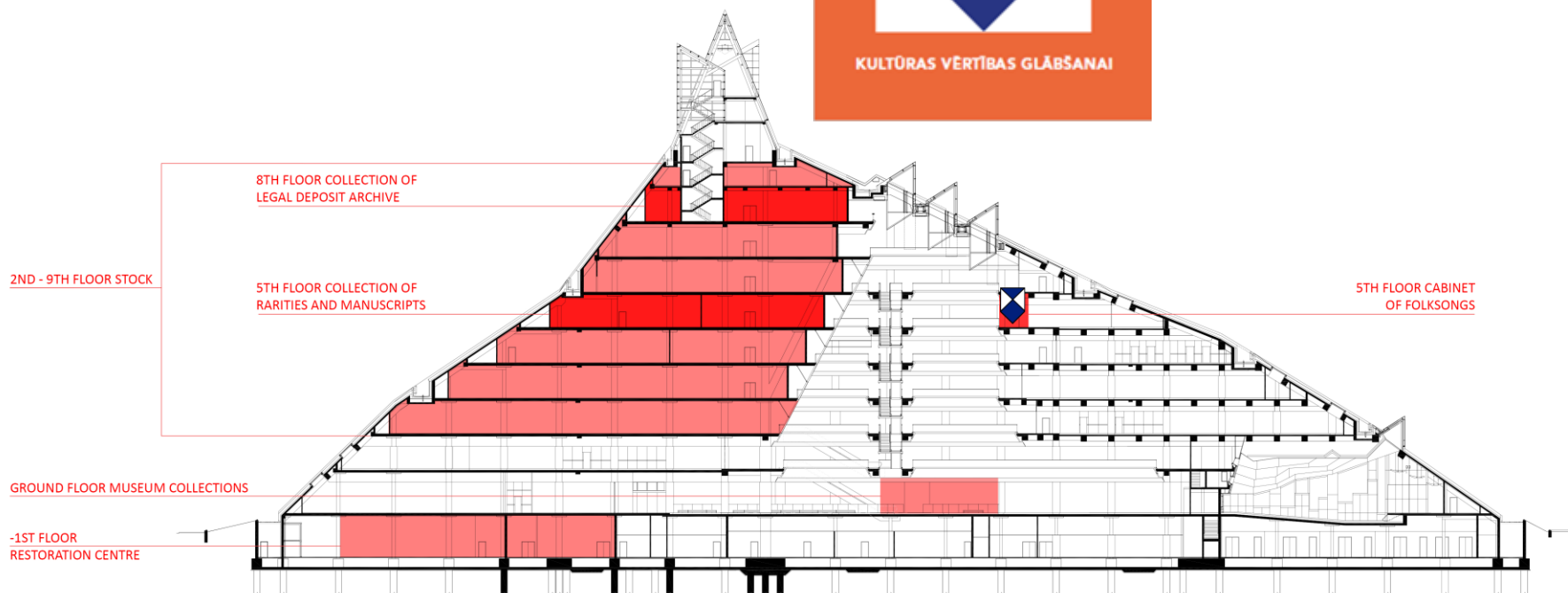
I daļa	Esošā situācija un risku analīze
--------	---

II daļa	Gatavība
---------	-----------------

III daļa	Rīcības plāns
krājuma glābšanai ārkārtas situācijās	

Riski
Glābšanas prioritātes
Ekipējums
Komanda

- **GATAVĪBA** – plāns, ārkārtas situācijas kastes un apmācīti darbinieki
- **REAĢĒŠANA** – kontaktlapas, instrukcijas, inventārs
- **ATKOPŠANĀS** – sadarbības tīklojumu, resursi

Covid-19 Support Fund

New grantee

LATVIJAS
NACIONĀLĀ
BIBLIOTĒKA

**National Library of
Latvia**

CENL
Foundation Conference of European National Librarians

Secinājumi - kas vajadzīgs Latvijas institūciju gatavībai

- Zināšanas un kopīgas mācības, vienošanās par starpinstitūciju sadarbību
- Kultūras mantojums agrīnās brīdināšanas sistēmās valsts CAP ietvaros
- Resursi institūciju gatavībai
- Vērtību prioritizēšana dažāda rīcībai un marķēšana pēc vienotiem principiem
- Dati – ģeotelpiskie, krājumu katalogizēšana, digitalizēšana
- Identificēt, kartēt un novērtēt atbilstoši kritērijiem “droša patvēruma” vietas kultūras mantojumam un saskaņot plūsmas, lai nepārklājas ar cilvēku glābšanu
- Sadarbība ar pašvaldību CAK – daži priekšlikumi

2017. gada 7. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 658
"Noteikumi par civilās aizsardzības plānu struktūru un tajos
iekļaujamo informāciju"

- 3.pielikumā "Civilās aizsardzības plānos izmantojamie apzīmējumi"
attiecībā uz kultūras mantojuma vērtību apzīmēšanu
- pašvaldību CAP pasākumi pilsētbūvniecības pieminekļu aizsardzībai

Ministru kabineta 2017. gada 26. septembra noteikumi Nr. 582
"Noteikumi par pašvaldību sadarbības teritorijas civilās
aizsardzības komisijām"

- iekļaut pašvaldību Civilās aizsardzības komisijās pašvaldības
kultūras mantojuma jomas pārstāvi un valsts kultūras mantojuma
iestādes pārstāvi, ja tāda institūcija pašvaldībā ir

Paldies!

ICCROM vadlīnijas latviešu valodā <https://icomos.lv/>

Standarts <https://www.lvs.lv/lv/products/158742>

Kontakti: Katrīna Kukaine katrina.kukaine@lnb.lv